

Qua Jong

Inhoudstafel

Inhoudstafel

- 3 Edito
Troetelknop
- 4 Fotoreportage
Inspraak is meer dan een goed gesprek
- 7 “Belgische vrienden maken is moeilijk, mevrouw”
Jonge vluchtelingen over hun vrije tijd
- 9 Eersteklas!
Hoe verloopt de overgang naar het middelbaar?
- 13 Vanzelfsprekend en vlakbij
Hoe kinderen speelkansen vinden in hun buurt

[@kindsamenleving](https://twitter.com/kindsamenleving)

www.k-s.be

WE KIJKEN REIKHALZEND UIT NAAR UW ANTWOORD!

Drie keer per jaar
verspreidt Kind & Samenleving de e-zines Kind & Ruimte en QuaJong.
Daar maken we telkens met groot enthousiasme werk van, en we hopen dan ook dat
u er volop inspiratie en inzichten uit put. Maar we gaan er ook vanuit dat alles voor
verbetering vatbaar is.

Maakt u vijf minuutjes tijd vrij
voor onze [websurvey?](#)

Edito

TROETELKNOP

De natuur is wonderlijk, maar soms bedient ze zich schaamteloos van doorzichtige trucs. Deze bijvoorbeeld: combineer een rond hoofd, grote ogen, een zachte kin en (voor dieren dan toch) een kleine snuit, en mensen schakelen automatisch over in troetelmodus. Konrad Lorenz heeft ruim 60 jaar geleden beschreven hoe schattigheid een knop bij ons induwt, waardoor we niet anders kunnen dan zorgen. Die knop maakt ons overigens niet eens erg kieskeurig. Een puppy in de ogen kijken, een jong konijn door de kamer zien tuimelen, een babywang aaien: er zijn er maar weinig die dat kunnen zonder dat daar iets rond hun hartstreek begint te wriemelen.

Schattigheid en zorgreflexen behoren tot ons oer-repertoire, maar het zou wél kunnen dat we er nu meer dan ooit verslaafd aan zijn. Facebook is één grote etalage van vertederende zeehondjes, stokstaartjes met veel te grote ogen, pups die in theekopjes passen en peuters die zo geweldig peuteren. Advertenties teren op schattigheid, en de boekskes ook: puppy's en baby's, dat verkoopt altijd. Hollywoodfilms bieden een staalkaart van kinderen met een spraakgebrek, een strik in het haar, en bolle kuiten in witte kousen. Terwijl we kijken, wordt onze troetel-knop voortdurend aan en uit gezet.

Mara Wilson was het toppunt van aandoenlijkheid toen ze opdook in films als 'Mrs Doubtfire' en 'Matilda'. Niemand kon zo schattig lispelen als zij. Niemand kon zo mooi 'uncharacteristically' zeggen, in 'Miracle on 34th Street'. Maar in een boek en een reeks interviews vertelde ze recent hoe die schattigheid haar gevangen had gezet. Toen ze twaalf werd, moest ze plots de sprong maken van schattig naar sexy. Er was geen optie voorzien om een paar jaar onder te duiken op haar kamer, zwijgzaam rond te lummelen bij het bushokje en dramatische zinnen in een dagboek te pennen. Er was geen ruimte om te zoeken wie ze was. Op websites kreeg ze in haar tienerjaren meestal dit soort advies: verf je haar blond, verlies eens wat kilo's, verdwij in één of ander gat. Lelijke varianten op wat ze vroeger in mijn dorp al eens zegden over jongeren: als ze klein zijn, zou je ze opeten en later heb je spijt dat je het niet hebt gedaan.

Het is de valkuil van schattigheid: dat we kleuters kleiner maken dan ze zijn, én tieners ouder. Eerst reduceren we kinderen tot iets wat lief is, wankel en knuffelbaar. Vervolgens, als ze aan die mal ontsnappen, vinden we dat ze maar meteen al het andere moeten zijn: wijs, doelgericht en ja, ook sexy. Psychologen en psychiaters trekken geregeld aan de alarmbel omdat er nog weinig ruimte is voor het woelen van tieners, voor puistjes, afwijkend gedrag en sullige ervaringen die niet het pad naar succes effenen. Goed genoeg: het klinkt zo saai als we altijd maar zeggen dat je kunt krijgen wat je wil, als je maar hard genoeg je best doet.

"Het is niet mijn taak om mooi of schattig te zijn, of iets anders dat iemand van me wil", zei Mara Wilson, toen ze al een eind voorbij de puberteit was gegroeid. Wat zou ik dat nu graag boven het bed-einde van alle tieners hangen, en zeker ook boven dat van mijn puber. Maar ach: haar kamerdeur is momenteel gesloten. Wellicht heb ik geen zaken meer met haar bed-einde. Misschien is ze daar nu volop bezig om zelf een levensmotto te kiezen. En misschien, ja hopelijk, is ze zich in alle rust aan het ontpoppen tot iets onttembaars. Uncharacteristically, en in al de wilde kleuren die bij haar passen.

Kaat Schaubroeck

Achter de schermen

INSPRAAK IS ZOVEEL MEER DAN EEN GOED GESPREK

Onderzoek voor kinderen, dat doe je ook met kinderen. Maar hoe werkt dat in de praktijk? Fotografe Carmen De Vos bracht het voor ons in beeld tijdens twee inspraakacties in Kortrijk. Tijdens de eerste sessie wilden we achterhalen hoeveel er nog gespeeld wordt in de buurt, tijdens de tweede vroegen we kinderen hoe zij een kindvriendelijke stad zien.

Door Johan Meire. Foto's: Carmen De Vos

1. Is iedereen wakker?

Onderzoekers hebben massa's vragen, maar u weet hoe dat gaat: niet alle kinderen vinden al dat praten leuk, en dan dreigt er al eens eentje in slaap te donderen. Daarom geven we kinderen zoveel mogelijk houvast, met allerlei speelse tools. In een (zelfgemaakt) memoryspel smokkelen we thema's binnen over het leven in de wijk. Of we laten kinderen een postkaartje schrijven aan de familie Kiekeboe die in hun gemeente komt wonen: zullen die het daar naar hun zin hebben, of niet? Een klassieker is 'Waar is Wally?' Wally zit verstopt op een plek in de wijk, maar waar is dat precies? De eerste die het ziet, mag onder de tafels door kruipen om het vooraan te komen vertellen... En meteen kan een gesprekje met de groep volgen. Komen ze vaak op die plek? Wat doen ze er dan?

2. En dan nu: allemaal buiten!

Geen leuker houvast voor kinderen (en eigenlijk ook voor ons) dan een fototoestel. Er is er al eens eentje gesneuveld, maar kinderen vinden het heerlijk om op pad te mogen, en wat ze hebben verzameld, levert voor ons dan weer heel wat materiaal op om door te vragen. Soms vragen we hen bijvoorbeeld om drie foto's te maken. Drie maar! Een van de leukste plek in de buurt, een van de stomste plek, en één van een geheime plek – die kinderen wel weten zijn, maar volwassenen niet. Dat vraagt om overleg: wat gaan we juist fotograferen, hoe brengen we het in beeld? En ook daar leren wij dan weer veel uit.

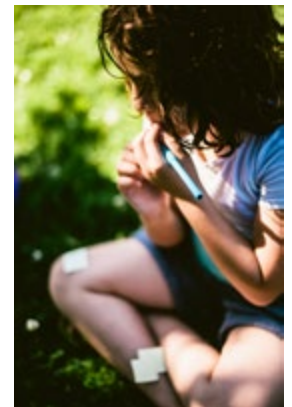
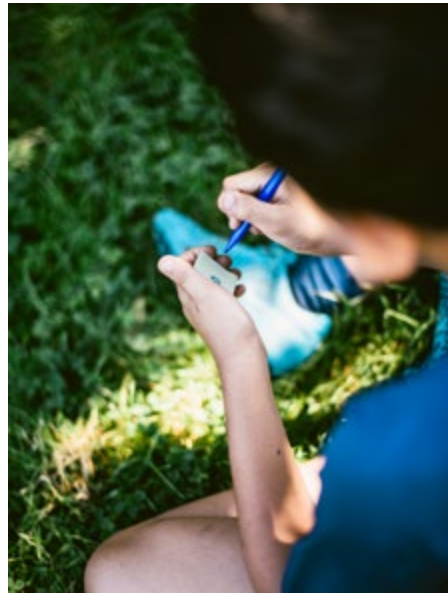
3. Zeg het met... lijm

Als we met kinderen bespreken hoe ze hun ruimte zouden inrichten, dan gaan we graag aan de slag met icoontjes van Picto-Play. Ook hier is onderling overleg nodig – alles heeft namelijk zijn kostprijs –, en we leren veel uit de gesprekjes tussen de kinderen: waarom past hier wel een diepe plas en geen fontein?

4. Ja, het is voor punten

Omdat kinderen zich soms sterk laten beïnvloeden door de groep, kun je een aantal vragen beter individueel stellen. Jonge kinderen kun je heel eenvoudig een cijfer van 1 tot 10 laten opschrijven op een papiertje: een dikke 9 voor de buurtsport, een 7 voor de sporthal... We leggen de cijfers samen, berekenen snel het gemiddelde en gaan in gesprek met de groep.

5. In de buurt blijven

Een klasgesprek geeft doorgaans weinig problemen, omdat kinderen op hun vertrouwde plek zitten, maar zomaar in een wijk neerstrijken om kinderen vragen te stellen, lukt lang niet overal, net omdat ze daar houvast missen. Dan koppelen we inspraakmomenten aan een wijkwerking, zoals buurtsport of de jeugdbeweging. De vertrouwde gezichten zijn erbij, en tussendoor zal zeker nog eens gespeeld worden.

6. Mogen we spelen?

Soms zijn kinderen ondanks alles afgeleid: we gaan in het speeltuintje aan de slag met Picto-Play, en natuurlijk zullen kinderen daar ook spelen, of testen hoeveel houtsnippers ze op één knie kunnen houden. Ook dan is het balanceren. We hebben uiteraard onderzoeksmateriaal nodig, maar af en toe laten we de teugels wat losser. Volwassenen zijn op het werk tenslotte ook niet altijd aan het werk...

“Belgische vrienden maken is moeilijk, mevrouw”

JONGE VLUCHTELINGEN

OVER HUN VRIJE TIJD

Dat jonge vluchtelingen het niet gemakkelijk hebben, is duidelijk. Ze hebben vaak immense verliezen geïncasseerd, een zware reis afgelegd en ook in België is het worstelen: met de onzekerheid over hun toekomst, met de taal die ze onder de knie moeten krijgen, en met de integratie in een jongerencultuur die hen vreemd is. Terwijl veel leeftijdgenoten hollen van feestje naar hobby, verloopt hun vrije tijd een stuk trager. Dat bleek tijdens een gesprek met de OKAN-klas (Onthaalonderwijs voor Anderstalige Nieuwkomers) van de Scholengemeenschap Beveren-Bazel.

Door Marlies Marreel

De meeste jongeren die we spraken, verblijven ondertussen bijna een jaar in het tijdelijk Rode Kruis-opvangcentrum Fort Saint Marie in Zwijndrecht. Ze zijn hier bijna allemaal zonder familie en moeten hun vrije tijd dus zelf zien in te vullen, maar een klassieke hobby lijkt haast niemand in de klas te hebben. Slechts enkele jongeren beoefenen een sport in clubverband. Zo is er een jongen die voetbalt in een club: hij traint twee keer per week, en speelt dan een match op zaterdag of zondag. Zijn broer speelt ook, in een andere club. Via de club slaagde hij erin al een aantal Belgische vrienden te maken. Een andere jongen, die deze zomer drie maanden naar de turnclub ging, voelde zich daar alleen: “Anderen leren kennen, is lastig.”

Cricket en voetbal

Hun vrije tijd brengen de jongeren vooral door in en rond het opvangcentrum. De jongens, die ruim in de meerderheid zijn, houden erg van sporten. Met stip op één: voetbal en... cricket! "Dat spelen we hier buiten, op het gras, en soms ook in Antwerpen." Soms doen de volwassenen ook mee, maar het zijn toch vooral de jongeren die spelen.

Verder lijken de bezigheden in het centrum eerder rustig. Sommige jongeren lezen boeken of strips, in het Nederlands, om de taal te leren. Ook praten met de begeleiders van het centrum helpt om hun Nederlands bij te spijkeren. Af en toe krijgen de jongeren huiswerk, maar dat blijkt best wel mee te vallen. Een jongen en een meisje vertellen dat ze graag tekenen, en slapen is ook erg belangrijk. Uiteraard is dat typisch voor tieners, maar de juf vertelt ons dat er toch ook een andere reden meespeelt: ze slapen met tien op een kamer, en ruzies of nachtmerries zorgen 's nachts vaak voor veel lawaai.

Het opvangcentrum 'als eiland in de gemeente'

Een populaire plek in de gemeente blijkt het gemeentelijk zwembad. Een aantal jongeren geven aan er geregeld te gaan zwemmen. Ook Antwerpen is voor de jongeren interessant en goed bereikbaar. Ze gaan er wel eens zwemmen, winkelen of gewoon wat rondhangen. Of ze ook leuke plekken kennen in Beveren? In de bibliotheek surfen ze soms op het internet, maar meestal moeten ze na school meteen terugkeren naar het centrum. Op woensdagmiddag is het er om 1 uur etenstijd: veel tijd om bij hun school te lanterfanten hebben ze dus niet, en het centrum wordt zo toch wel een beetje een eiland binnen de gemeente.

Een Syrisch meisje, dat met haar ouders in België is, gaat in haar vrije tijd wél soms vrienden opzoeken in andere steden. Ze vertelt ook dat ze haar mama soms helpt met koken. Dan bakken ze taart of maken ze desserts. De jongens zeggen dat ze ook goed kunnen koken, maar dat het niet mag in het opvangcentrum.

En in de vakantie?

Sommige jongeren gingen deze zomer met veel plezier naar Zomerklap, wat ze beschrijven als een soort zomerschool in Antwerpen. Anderen deden ook vakantiewerk: poetsen. "Dat was goed want ik kreeg per dag dertig euro. Ik heb twee weken gepoetst. En dan twee weken geslapen." (lacht) Nog iemand anders deed vakantiewerk op een jazzfestival in Antwerpen. "Ik gaf er eten aan mensen en kon tussendoor naar de mooie muziek luisteren." Voor de meesten hier was het hoogtepunt van de grote vakantie het weekend dat ze doorbrachten met hun klas, in een klein huisje in Kieldrecht. Ze hebben er veel gepraat en heerlijk gespeeld, zeggen ze. "'s Avonds was er een quiz, we klopten nageltjes in een boomstronk, speelden met ballonnen, we hebben de macarena en de vogeltjesdans geleerd..." Over de taalbarrières heen verraden hun blikken hoezeer ze daarvan hebben genoten.

Eersteklas!

HOE VERLOOPT DE STAP VAN HET LAGER NAAR HET EERSTE MIDDELBAAR?

Was de lagere school vertrouwd en dichtbij, dan is in het eerste middelbaar weer alles nieuw. Plots heb je een hele stoet leerkrachten, volg je een andere route naar school, zijn er onbekende regels en... wordt er niet meer gespeeld op de speelplaats. We vroegen Justine en Briek hoe zij hun eerste weken en maanden hebben beleefd.

De eerste dag

"Ik had er echt naar uitgekeken om naar de hogere school te gaan, omdat ik nieuwsgierig was: ik wilde wel eens weten hoe het er daar aan toeging, en ik vond het ook leuk om nieuwe leerlingen te leren kennen. Op de avond voor de eerste schooldag kreeg ik buikpijn, maar ik ben toch gegaan; ik wilde het begin niet missen. Het was wel een beetje spannend, natuurlijk. Ik moest ongeveer een halfuur rijden met de bus, maar gelukkig kon ik mee met mijn zus en haar vriendinnen. Ik ben met haar de school binnengegaan, we werden verwelkomd en iedereen kreeg een balpen met een duim. En daarna is mijn zus nog met me meegelopen, maar ze heeft me wel bij de verkeerde klas afgezet. (lacht)"

De babbelbank

"Toen ik eindelijk in de juiste klas zat, was iedereen eerst heel stil. Daarna maakten we kennis met elkaar, en kregen we een rondleiding door de school. Zo heb ik ook snel vriendinnen gevonden. Dat zou ik iedereen aanraden, om snel vriendinnen te maken: dan loop je niet zo alleen op de speelplaats. Soms is het vervelend als de ouderen daar tijdens de pauzes naar ons staren, maar we proberen ons er niet te veel van aan te trekken. Laat ze maar denken wat ze willen. De jongens, die voetballen nog, maar wij trekken meestal naar ons bankje in de tuin om daar wat te kletsen. Spelen: nee, dat is voorbij. Het zou gek zijn om dat te doen tussen al die groten, en ik heb er ook niet zoveel zin meer in: ik begon dat vorig jaar al saai te vinden."

De eerste weken van... Justine (12)

- Studeert: STV, Sociale en Technische Vorming
- Droomt ervan om later met kleine kinderen te werken
- Liefelingsvakken: Frans, muziek en wiskunde

Frisdrank en straf

"We mogen snoep en frisdrank, en er is zelfs een kot waar we van alles kunnen kopen. Dat mocht vorig jaar allemaal nog niet, dus dat is leuk. Sommige regels zijn wel streng. Je moet je gsm bij het begin van elke les in een bak leggen, wat ik niet zo leuk vind. We hebben natuurlijk ook meer toetsen en huiswerk, en als je drie keer je huiswerk vergeet, krijg je strafstudie. En je kunt ook nog 'toeza' krijgen, als je bijvoorbeeld brutaal bent geweest tegen een leerkracht. Dat betekent dat je ergens een uur apart moet gaan zitten om te schrijven over wat je hebt mispeuterd. En als je drie keer toeza hebt, dan volgt er ook weer strafstudie. Dat hebben ze ons allemaal goed uitgelegd, ja. (lacht)"

Meters, peters en buddy's

"Waar ze ook heel streng op zijn, is pesten, maar dat vind ik goed. Ik ben zelf gepest in de lagere school: dat is echt heel zwaar geweest en ik was bang dat het in de nieuwe school weer zou gebeuren. Soms ben ik nog een beetje bang. Ik heb wel het gevoel dat er op deze school minder gepest wordt, maar zeker weet je het nooit. Iedereen lacht, maar je weet nooit wat daarachter zit. Er zijn in de refter toch een paar kinderen die alleen zitten. Dan vraag ik me wel af of ze nergens bij horen, maar ik durf het niet te vragen: het zijn ouderejaars. Als er echt iets is, kun je terecht bij de zorgleerkracht of het CLB, en we hebben ook allemaal een meter en peter. Dat zijn ouderejaars aan wie we iets mogen vragen. Zelf ben ik samen met een vriendin ook buddy voor een meisje in de klas dat epilepsie heeft. Als zij zich niet goed voelt, halen wij hulp. Zo zorgt iedereen voor elkaar en dat is goed voor de sfeer."

Ook leerkrachten kunnen lachen

"We hebben veel leerkrachten en in het begin was het niet makkelijk om hun namen te onthouden en te weten in welk lokaal we moesten zijn, maar nu lukt dat allemaal. Er is één leerkracht waar ik nog altijd aan moet wennen: die is altijd zo boos en daar word ik nerveus van, omdat ik denk dat ze tegen mij zal uitvliegen. Gelukkig kunnen de meeste leerkrachten er wel tegen als we eens een grapje maken, of ze zeggen gewoon dat we wat stiller moeten zijn, maar ze roepen niet zo. Wat ook heel leuk was: na twee weken zijn we met alle eerstejaars voor drie dagen naar zee geweest. We hoorden de leerkrachten toen 's avonds lachen. Dat vonden we grappig: leerkrachten lijken altijd zo saai, maar blijkbaar kunnen ze ook plezier maken."

De eerste weken van... Briek (12)

- Studeert: Moderne. "Dat is alles behalve Latijn."
- Droomt van meer beweging op school.
- Liefelingsvak: Lichamelijke Opvoeding.

De eerste dag

"Mijn nieuwe school is enorm, véél groter dan mijn vorige, maar toch was ik niet echt zenuwachtig. Ik was er al eens geweest aan het eind van de vakantie, omdat we toen kennismakingspelletjes hebben gedaan met de leerlingen uit het eerste jaar. Op de eerste schooldag werden we in een grote zaal verwelkomd door de directeur van de eerste graad. Ik weet totaal niet meer wat hij heeft gezegd, maar hij heeft toen wel omgeroepen met welke klastitularis we mochten meegaan. Die bracht ons naar onze klas en in de loop van de dag leerden we ook een paar andere leerkrachten kennen. Het zijn er best veel, en da's tegelijk leuk en niet leuk. Sommige zijn tof en die zou je wel elk uur willen, andere zijn te streng. Eerlijk gezegd kan ik nog altijd niet alle namen onthouden. We moeten ook telkens van lokaal wisselen: da's stevig doorstappen, maar dat vind ik niet erg. Eén keer, bij onze eerste les Plastische Opvoeding, wisten we echt niet waar we moesten zijn. We stonden aan een lokaal, maar toen kwamen leerlingen van een andere klas ons zeggen dat zij daar les hadden."

Vijftien kilometer in de benen

"Twee keer per week ga ik met de fiets naar school. Het is wel vijftien kilometer, maar zo heb ik nog wat beweging: ik heb dat nodig. Ik had op voorhand eens geoefend met mijn papa, en de eerste dag ben ik ook met papa en een vriend meegereden. Daarna heb ik de route nog een paar keer afgelegd met die vriend, maar hij vond het te lastig, dus nu fiets ik alleen. Op andere dagen ga ik met de trein: dan loop ik gewoon met de grote bende mee op het perron. Daar staan nog veel vrienden van mijn oude school, dat is altijd gezellig."

Dagen zonder heimwee

"Op mijn oude school vond ik het op het einde niet meer zo tof, ik heb alleszins nog geen enkele keer heimwee gehad. We zijn met 21 in de klas: redelijk wat leerlingen dus, maar ik kende gelukkig wel al twee vrienden, en intussen leer ik alsmaar nieuwe vrienden kennen. We zijn ook al met onze klas naar Blueberry Hill geweest, een terrein waar je avontuurlijke dingen kunt doen zoals klimmen, speleobox... Dat was echt heel tof, en goed voor de sfeer. We

doen wel eens onnozel in de klas, maar er zijn gelukkig geen ambetaneriken. Ik ben ooit gepest, in het eerste leerjaar, maar ik heb het redelijk snel aangepakt door het in de klas te zeggen. En doordat ik het toen kon oplossen, heb ik daar nu geen schrik meer voor. Mocht er toch een probleem zijn, dan zou ik dat aan mijn ouders vertellen of aan de klastitularis. Verder is er niet echt een systeem voorzien voor problemen: je moet daar wel een beetje je plan mee trekken, maar ik kan dat.”

Geen drugs en geen gsm

“Het schoolreglement hebben ze ons de eerste week uitgelegd en het is toch wel streng. Zeker strenger dan vroeger. We mogen geen drugs en geen alcohol (lucht), maar er zijn ook veel kleinere dingen verboden: frisdrank mag alleen tijdens de middagpauze, en je gsm mag je op school helemaal niet gebruiken. Als je twee keer te laat komt, heb je strafstudie. We hebben ook heel veel toetsen, en elke week rapport. Voor Frans en Nederlands zijn ze superstreng. Je moet echt wel veel meer leren, maar stress heb ik daar nu niet door. Ik ga zeker niet een hele namiddag studeren: dat doe ik liever tussendoor, in stukjes en brokjes.”

De meisjesplaneet

“In de speeltijd gaan we naar buiten om wat te babbelen met elkaar. Spelen, voetballen of lopen doen we niet meer. Misschien zou ik het soms nog wel willen, maar dat gaat niet: als je loopspelletjes doet, word je echt wel uitgelachen, zeker door die van hogere jaren. Dus gaan we op een bankje zitten met de jongens van de klas. Met de meisjes hebben we niet zoveel contact. Ik vind ze nogal raar. Ik kan het niet goed uitleggen, maar die zijn precies van een andere planeet.”

Vanzelfsprekend vlakbij

KINDEREN SPELEN IN HUN BUURT MET WAT ER IS, MAG EN KAN

Spelen kinderen nog buiten? Bij de voordeur? In hun wijk? Deze zomer vroegen we het aan kinderen in enkele uiteenlopende woonwijken. Eerste conclusie: als het goed zit, dan vinden kinderen elkaar vlakbij huis – maar daar hangen wel een paar voorwaarden aan vast.

Door Johan Meire

Als lagereschoolkinderen buiten spelen, dan doen ze dat vaak echt heel dicht bij huis. Ze spelen 'alleen in de eigen straat', of 'in de straat en op het speelpleintje', of 'in heel de wijk, allez, de straten waar weinig auto's komen'. Soms zeggen ze: 'Wij mogen altijd in de straat, maar als we verderop willen, dan moeten we dat even zeggen. En dan mogen we eigenlijk in heel de wijk.' Er zijn al snel barrières. Plekken met een slechte reputatie worden gemedend, en het autoverkeer in de wat drukker straten vormt een probleem. 'Wij mogen alleen maar thuis spelen. Mama vindt het te gevaarlijk om over te steken. Soms mag ik wel alleen met een vriend als ik het vraag.' Met andere kinderen erbij mag het soms wat verder: 'We mogen dat alleen als we met meer zijn.' Maar ook wie verder weg mag, blijft in de praktijk vaak dicht bij huis, omdat de mensen en de plekken er vertrouwd zijn, en er daar gewoon veel te doen is.

Andere kinderen

Niets doet kinderen meer spelen dan andere kinderen. Met wat geluk zijn er ook veel in de buurt, én zijn ze beschikbaar. Want een gebrek aan andere kinderen op straat is nefast voor de speelvreugde. 'Als ik buiten ga? Niks doen eigenlijk. Vervelen, want er is nooit iemand buiten.'

Als je elkaar weet wonen, kan je ook gaan aanbellen, en kinderen blijken dat nog altijd te doen. 'Je kan ook aanbellen bij kindjes die dichtbij je huis wonen. En vragen of ze mogen buiten spelen en dan kan je daarmee spelen. Soms doen wij dat, en dan mogen die meestal wel buiten spelen.'

Waar ze dan precies spelen, op straat of bij elkaar, maakt hen niet zoveel uit, zolang ze maar samen kunnen zijn. 'Ik speel meer op straat. Omdat ik dat leuker vind, en dan heb ik meer vrienden. Maar soms vraag ik ook of zij bij mij mogen spelen, of ik bij hen. 'Mama, als ik niet terugkom dan ben ik daar.'"

Logische ontmoetingsplekken

Als de logische ontmoetingsplek gewoon 'de straat' is, dan is spelen vaak van een vertederende vanzelfsprekendheid: 'Voetballen? Zo ginder op de straat. En als er een auto is, dan gaan wij aan de kant.' Rondlopen en rondrijden is voor kinderen ook dé manier om hun wijk en de burens te leren kennen.

Lang niet altijd is de straat de meest vanzelfsprekende speelplek. Vaak is dat het centraal pleintje in de woonwijk. De plek waar je bijna automatisch terecht komt, of waar een heleboel huizen op uitkijken. Je kan er je eigen huis zien, of 'bijna, als we even naar links zouden gaan, dan...' Of het is de plek 'waar de actie gebeurt'. Dergelijke pleinen zijn meestal ook de ontmoetingsplekken van volwassenen, maar het gaat dus niet om om kinderen te verbannen naar het speelpleintje wat verderop 'dat ze speciaal voor de kinderen gemaakt hebben'. Het is de vanzelfsprekende ontmoeting van kinderen op een plek, die maakt dat ze werkt voor hen. Sociale controle maakt ook dat er meer kinderen mogen spelen: 'Op dat pleintje zijn wij vaak, want mijn soort-van-nonkel woont daar, dus die kan altijd op ons letten.' In de binnenstad valt het ontmoeten van kinderen en van volwassenen soms samen op plekken waar ontmoeting, ontspanning en consumptie gekoppeld zijn: ouders zitten op terrasjes en kinderen spelen, komen iets drinken of vragen geld voor de ijsjeskar. Kinderen gaan er dan niet apart op uit, maar samen met hun ouders.

'Hier rijden ik en Milan naar het speeltuintje met onze go-cart, en onze poes volgt ons. Hier is dat kruispunt van Paulien. Hier is het boerenpaard. En als je langs hier rijdt, kom je bij de kippenwei van Tibo uit, en je stopt hier bij Laura en Louis.'

In en uit

Ideaal is als de speel- en ontmoetingsplek zo dichtbij ligt dat het voor kinderen vanzelfsprekend is om even naar huis te lopen of te fietsen en er iets te halen, iets te doen, iets te drinken... Toen we met kinderen op hun speelplekken gingen praten, deden ze dat regelmatig, want het eigen huis heeft weer andere dingen te bieden dan de straat. 'Meestal spelen wij op het plein. Maar als we met waterballonnen spelen, dan meestal in onze straat. Dan storen de andere kinderen op het plein ons niet, en dan moeten we niet ver lopen als ons water op is. Of we vragen soms aan de burens of we hun tuinslang mogen gebruiken.'

Dicht bij huis spelen geeft ook de gelegenheid om snel te vragen of je ergens heen mag, of om even te laten weten waar je precies uithangt. Zoals een ouder zegt: 'Tegen die van ons zeg ik ook: 'kom af en toe eens zeggen waar je bent'. Dan komen ze om de beurt naar huis gefietst, 'ja, we zijn daar en daar nog aan het spelen.'

'Er is hier veel te doen'

Als er veel kinderen in de buurt zijn, dan geeft hen dat het gevoel dat er 'veel te doen is' in hun buurt. In een wijk waar sowieso veel gespeeld wordt na schooltijd, kan een 'evenement' als een speelstraat in de zomer zelfs wat misplaatst zijn: 'Dan is het vakantie, dan zijn de meeste kinderen weg; nu tijdens het schooljaar spelen er veel meer kinderen op straat.' Maar dat zijn wel uitzonderingen.

In buurten waar weinig buurtactiviteiten zijn, vragen kinderen daarnaar: 'sport en spel', 'waterspeltjes als het heel warm is', 'een klein toernooitje van allerlei dingen'. Of zelfs gewoon inspraakacties zijn dan al leuk: 'dat jullie meer komen'. Die activiteiten helpen kinderen (en volwassenen) immers om zich in de buurt te integreren. 'We doen ook soms een barbecue. Soms komen we samen met de wijk. Of wafelbak, da's keitof. In de zomer is dat meer.' (...) 'Of soms kijken de volwassenen dan wat voetbal [in een tent die in de wijk is opgezet], en dan komen wij af en toe eens kijken, of we gaan eekes in de wijk en dan komen we nog eens kijken.'

Zelfs als ze slecht of niet is ingericht kan een plek toch voortdurend kinderen aantrekken, omdat ze zo centraal en vlak bij de huizen ligt. Het gras op dit armtierige pleintje is kapot gespeeld, want er wordt door jongens en meisjes druk gevoetbald, met twee paar bomen als doelpalen. Kinderen lopen voortdurend in en uit, en ouders houden een oogje in het zeil vanuit de omliggende woningen.

Buurtwerkingen of initiatieven als buurtsport trachten die speel- en ontmoetingskansen meer systematisch te creëren, want niet overal is het zo vanzelfsprekend om samen te spelen en elkaar te ontmoeten. Buurtsport, bijvoorbeeld, geeft een kader aan het spelen: het maakt 'spelen' zichtbaar voor ouders, maar ook voor kinderen, die ervaren dat er ook in hun wijk 'iets gebeurt'. 'Als het buurthuis niet bestond, zou het hier wel saai zijn. Als er geen activiteiten zijn, zou dat niet leuk zijn. Iedereen kan meedoen omdat er zoveel activiteiten zijn.' Buurtwerkingen kunnen trachten om tegenstellingen tussen groepen te overbruggen of barrières weg te nemen, en ze kunnen plekken 'legitiem' maken voor kinderen, door aan te geven waar ze gerust mogen spelen. Op die manier maakt iets als de buurtsport, wellicht onbewust, een referentiekader voor wat wel en wat niet 'past' om te spelen. 'Mogen wij hier komen?'; hoorden we kinderen vragen toen we, op weg naar een plek met lang gras, de straat naar de andere kant van de wijk overstaken. 'Hier ben ik nog nooit geweest. Met de buurtsport komen wij nooit naar hier, dus wij komen hier niet.'

De kleinoden van de buurt

Tot slot heeft elke buurt zijn eigen karakter. Ook kleine dingen, die er zomaar lijken te zijn, spelen daar hun rol in: een zandbergje, de boom waar je afspreekt, de kippen die de straat op lopen, het paard dat je mag aaien. Of de frituur en de broodjeszaak, voor wie in de binnenstad woont. En er zijn de verborgen plekjes, de struiken en bomen die, soms bijna onzichtbaar, plaats geven aan kampen. Als de gelegenheid er ook maar is, duiken kampen op in de directe woonomgeving van kinderen. Die bijna-geheime plekjes bevinden zich dan niet op het centrale pleintje, waar de sociale controle net te groot is, maar even verderop. De kippen, de zandberg, het struikgewas: het zijn de kleinoden van de buurt die niet speciaal zijn neergezet of ontworpen voor kinderen, maar die zij zich hebben toegeëigend.

'Dit is de ingang naar de zetel. Hier kun je heel goed zitten. Dit is onze zandzetel. Die ligt heel erg goed. En nu gaan we naar de uitgang. De uitgang is een soort glijbaan die van zand is gemaakt. Nu gaan we nog even naar de slaapkamers. Dit zijn onze slaapkamers.'

COLOFON

QuaJong, de wereld volgens kinderen en jongeren wordt 3x per jaar digitaal verspreid.

U kunt zich gratis abonneren via www.k-s.be

Daar kan u zich ook aanmelden voor het e-zine Kind & Ruimte.

Contactgegevens:
Nijverheidsstraat 10
1000 Brussel
02 894 74 61
info@k-s.be

Verantwoordelijke uitgever
Kind & Samenleving vzw.

Werkten mee aan dit nummer: Johan Meire, Marlies Marreel.
Eindredactie: Kaat Schaubroeck. Vormgeving: Francis Vaningelgem

Overname van artikels uit QuaJong is geen probleem, mits expliciete bronvermelding.

Foto's, filmpjes en andere grafische elementen worden door het auteursrecht beschermd. Wil u ze reproduceren, dan moet u hiervoor de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming hebben van QuaJong.

